

UCHWAŁA NR XXI/35/ 2004  
Rady Miejskiej w Kisielicach  
z dnia 22 września 2004 roku

**w sprawie uchwalenia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Kisielice na lata 2004-2013.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6) oraz w związku z art. 6 ust. 1) ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Jednolity tekst: Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.)  
**Rada Miejska w Kisielicach uchwala, co następuje:**

§ 1. Rada Miejska w Kisielicach uchwala Plan Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Kisielice obejmujący lata 2004-2013 (podzielony na dwa okresy: lata 2004-2006 oraz lata 2007-2013) w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kisielic.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, przy czym podlega ogłoszeniu w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie gminy Kisielice.

PRZEWODNICZĄCY  
RADY MIEJSKIEJ  
w Kisielicach

*mgr Janusz S. Więcek*

Nie budzi zastrzeżeń  
pod względem  
formalno-prawnym

RADCA PRAWNY

*mgr Adam Czołba*

Załącznik do uchwały nr XXI/33/2004  
Rady Miejskiej w Kisielicach  
z dnia 2 września 2004

# PLAN ROZWOJU LOKALNEGO

## GMINY I MIASTA KISIELICE



WARMIŃSKO – MAZURSKA AGENCJA ROZWOJU  
REGIONALNEGO S.A. W OLSZTYNIE

OLSZTYN 2004

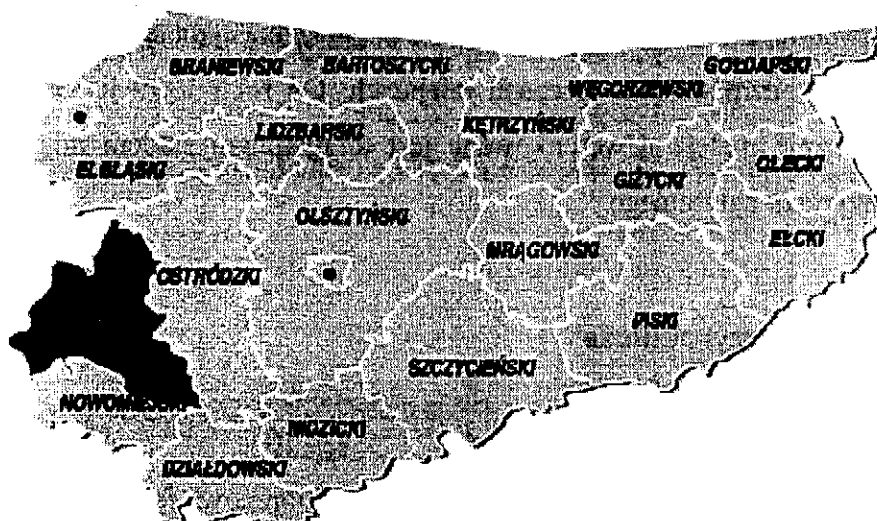
## I. Obszar i czas realizacji Planu Rozwoju Lokalnego

Obszarem realizacji Planu Rozwoju Lokalnego Gminy i Miasta Kisielice będzie gmina miejska Kisielice. Plan rozwoju lokalnego obejmuje lata 2004–2013, przy czym został on podzielony na dwa okresy: lata 2004–2006 oraz lata 2007–2013.

## II. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym wdrażaniem Planu

### 1. Położenie, powierzchnia, ludność

Gmina Kisielice położona jest w powiecie iławskim w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Sąsiaduje z gminami Biskupiec Pomorski, Iława, Susz, Prabuty i Łasin. Powierzchnia gminy wynosi 17 280 ha (w tym miasto 337ha), (0,7% powierzchni województwa). Większość terenów to użytki rolne (72%), co świadczy o typowo rolniczym charakterze gminy. Gmina posiada niski wskaźnik zalesienia- ok. 12%. Gmina posiada znaczący potencjał turystyczny i rekreacyjny. Znajduje się tu 10 jezior- 4 większe o powierzchni 85-300 ha oraz 6 mniejszych o powierzchni 5-10 ha.



Położenie powiatu iławskiego na tle województwa warmińsko-mazurskiego.

Źródło: Internet

- ozami biegnącymi w kierunku południowo-wschodnim od Kisielic,
- rynnami polodowcowymi ciągnącymi się wzdłuż rzeki Gardęgi i dalej od Kisielic w kierunku jeziora Trupel,
- dużymi i małymi wytopiskami.

Najwyżej położonym miejscem jest wzniesienie o wysokości 132,28 m n.p.m. w sąsiedztwie miejscowości Wałdowo w pobliżu jeziora Goryńskiego i Dłużek, a najniżej przy stawie rybnym w miejscowości Łodygowo- 76,8 m n.p.m.

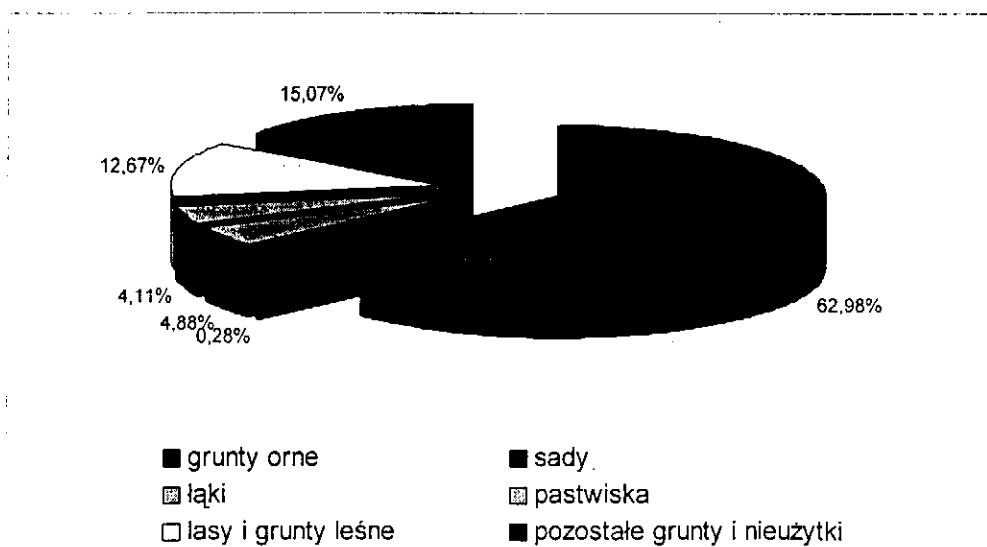
Według podziału geologicznego obszar gminy leży w syneklizie perybałtyckiej. Prekambryjska platforma skał krystalicznych nadbudowana jest skałami osadowymi o miąższościach około 1,8 km.

### Gleby

Jednym z głównych czynników glebotwórczych, obok rzeźby terenu, stosunków wodnych i warunków klimatycznych jest budowa geologiczna. W gminie Kisielice dominującą rolę w procesie glebotwórczym odgrywiają plejstocenijskie osady lodowcowe, głównie gliny zwałowe, piaski i żwiry. Mniejsze znaczenie mają utwory holocenijskie, do których należą namuły rzeczne, osady pojeziorne, torfy, gytie i muły.

Na obszarze falistej wysoczyzny morenowej, która zajmuje znaczną powierzchnię w obrębie gminy, wytworzyły się gleby brunatno ziemne z przewagą gleb brunatnych ługowanych i kwaśnych, charakteryzujących się brakiem węgla wapnia. Gleby te powstały na piaskach gliniastych i słabo gliniastych, glinach lekkich i średnich oraz pyłach. Są to gleby żyzne, zasobne w składniki pokarmowe. Gmina Kisielice posiada wysoki wskaźnik bonitacji- 1,01.

Użytki rolne zajmują ponad 72% powierzchni gminy (średnio 54% na obszarze województwa warmińsko – mazurskiego). Użytkowanie gruntów w 2001 roku (jako procent całkowitej powierzchni) przedstawia poniżej wykres.



## **Wody**

### Wody powierzchniowe

Gmina Kisielice położona jest w dorzeczu rzeki Osa, a niewielki obszar położony na północy należy do dorzecza rzeki Liwa.

Z dorzeczy rzeki Osa największy obszar zajmuje zlewnia rzeki Gardęga, zlewnia Nidy i jeziora Trupel, zlewnia Babki (wraz ze zlewniami IV rzędu jezior Goryńskiego i Dłużek) oraz zlewnia jeziora Popówko. Rzeka Osa przepływa przez jeziora Popówko oraz Trupel.

Największymi jeziorami w gminie są jeziora Trupel (278,4 ha), Goryńskie (200,01 ha), Dłużek (100,7 ha) oraz Popówko (77 ha). Mniejsze jeziora to: Małe, 4 jeziora leśne, położone na południowy wschód od Kisielic oraz kilka jezior śródpolnych. Zbiornikami sztucznymi są staw Łodygowo (130 ha) oraz staw Limża (37 ha), który przeznaczony jest głównie do zasilania stawu Łodygowo. Na stawie Łodygowo zlokalizowane jest piętrzenie jazem o wysokości 2 m, natomiast w przypadku Limży piętrzenie jazem ma wysokość 2,5 m. W przypadku obydwu stawów średnia głębokość wynosi 2 m.

### Wody gruntowe

Większa część obszaru gminy Kisielice położona jest nad międzymorenowym Głównym Zbiornikiem Wód Podziemnych „Hawa”, który wymaga szczególnej ochrony. Komunalne ujęcia wód stanowią strefę ochrony bezpośredniej zbiornika. Zakresy dla stref bezpośrednich w Kisielicach, Klimach i Jędrychowiu wynoszą 10 m. W obszarach ochronnych ujęć bezpośrednich obowiązują przepisy wyszczególnione w ustawie Prawo Wodne. W obszarze stref ochronnych ujęć zakazane jest m. in. gromadzenie ścieków oraz składowanie odpadów, wykonywanie wierceń i odkrywek. Na obszarze ochronnym zbiorników wód podziemnych obowiązuje m. in. zakaz lokalizowania inwestycji przemysłowych, punktów dystrybucyjnych i przeładunkowych produktów ropopochodnych.

## **Klimat**

Klimat gminy Kisielice odznacza się dużą różnorodnością i zmiennością typów pogody. Zmienność ta jest konsekwencją położenia tego obszaru na drodze wędrówek ośrodków cyklonalnych atlantyckich, którym przeciwstawiają się masy powietrza kontynentalnego. Różnicowanie klimatu w obrębie gminy zależy przede wszystkim od ukształtowania powietrza i wysokości nad poziomem morza. Wpływ Bałtyku powoduje występowanie częstych ociepleń zimą i wyraźnych ochłodzeń z opadami latem.

poziomu wód podziemnych, są często miejscem gromadzenia odpadów. Ze względu na przepuszczalne podłoże stają się potencjalnym zagrożeniem dla czystości wód. Największe wyrobiska znajdują się obok oczyszczalni ścieków w Kisielicach, w Starym Folwarku, Łasince i Klimach.

#### Wody powierzchniowe i podziemne

Głównym problemem w tym obszarze jest nieuregulowana gospodarka ściekowa na terenach wiejskich po ich zwodociągowaniu. Aktualnie jedynie 49% wody pobieranej doprowadzana jest do oczyszczalni ścieków. Skanalizowane w 99% jest miasto Kisielice, zamieszkiwane przez ok. 2250 mieszkańców. Częściowo kanalizację podłączoną do nieszczelnych, zniszczonych szamb posiadają osiedla i wsie popegeerowskie (Łodygowo, Kantowo, Ogrodzieniec). Pozostałe wsie nie posiadają żadnej sieci kanalizacyjnej. Ścieki w tych wsiach odprowadzane są bezpośrednio do gruntu, urządzeń melioracyjnych, jezior, rzeki Gardęga, Nida i Babka. Zatrutowane są także stawy rybne w Łodygowie. Szacunkowa ilość produkowanych w mieście i gminie ścieków wynosi około 1025 m<sup>3</sup> na dobę. Oczyszczalnia o wydajności 600 m<sup>3</sup> na dobę wykorzystywana jest w ok. 40% (240 m<sup>3</sup>). Kolejne ok. 200 m<sup>3</sup> na dobę trafia do szamb. Oznacza to, że w ciągu 24 godzin poza systemem produkowane jest ok. 550 m<sup>3</sup> ścieków. Liczba ta daje wyobrażenie o skali problemu.

Kolejnym istotnym problemem dotyczącym zagrożeń wód powierzchniowych i podziemnych w gminie są składowiska obornika w gospodarstwach rolnych. Obornik składowany jest w większości przypadków bezpośrednio na gruncie, bez zabezpieczenia w postaci betonowej płyty gnojowej i zbiornika na gnojówce. Gnojówka przedostaje się poprzez grunt przepuszczalny do wód gruntowych. Szacunkowa liczba takich składowisk to 300 sztuk, z czego ok. 15-20% posiada odpowiednie zabezpieczenia.

Problemem jest także zanieczyszczenie wód w fosfor, azot i inne szkodliwe związki chemiczne pochodzące z nawozów mineralnych i środków ochrony roślin. W ostatnich latach rysuje się jednak tendencja malejąca w poziomie nawożenia.

#### Zanieczyszczenie atmosfery

Problemem w tym obszarze jest zły stan powietrza z powodu dużej ilości systemów grzewczych opalanych węglem. Zagrożenie istnieje w zasadzie tylko w sezonie grzewczym. W ciągu ostatnich lat sytuacja ulega stopniowej poprawie. Gmina, jak i prywatni właściciele, modernizują istniejące kotłownie węglowe na kotłownie olejowe oraz opalane drewnem.

urozmaicona rzeźba terenu stwarza dobre warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej.

Potencjał turystyczny gminy Kisielice był dotychczas słabo wykorzystywany. Szans rozwoju upatruje się na terenach położonych w okolicach jezior: Goryńskiego, Trupel, Dłużek i Kisielickiego. Doinwestowanie tych terenów, ze szczególnym naciskiem na bazę noclegową oraz publiczne i prywatne obiekty infrastruktury technicznej, spowoduje wzrost atrakcyjności turystycznej gminy. Gmina Kisielice nie posiada szlaków turystycznych, jednak planowane jest utworzenie szeregu ścieżek rowerowych oraz tras spacerowych:

- trasy spacerowej wokół jeziora Kisielickiego w mieście Kisielice
- ścieżki rowerowej z miasta Kisielice do wsi Goryń trasą po byłym torowisku,
- ścieżki rowerowej ze wsi Goryń przez Wałdowo, wokół jeziora Goryńskiego, w kierunku wsi Krzywka w celu zwiedzenia ruin istniejącego pałacu w wraz z otaczającym go parkiem,
- ścieżka rowerowa ze wsi Goryń drogą w kierunku miejscowości Piotrowice do skrzyżowania z drogą Kisielice – Biskupiec i w kierunku wsi Trupel do jeziora drogą w kierunku Szwarcenowa,
- ścieżki rowerowej-dojazdowej ze wsi Trupel przez wieś Wolę do miejscowości Ogrodzieniec w celu zwiedzenia parku i ruin pałacu po Hindenburgu (w dalszym horyzoncie czasowym).

Ze względu na szybki rozwój budownictwa letniskowego nad jeziorem Trupel planuje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej z Trupla poprzez wieś Wola, Ogrodzieniec do oczyszczalni ścieków w Kisielicach. Nowopowstała sieć kanalizacyjna wpłynie na poprawę stanu wód w jeziorze oraz wpłynie na dalsze zwiększenie atrakcyjności turystycznej terenu.

Istniejące na terenie gminy zorganizowane kąpieliska na jeziorze Trupel, Rakowe oraz szereg kąpielisk dzikich wymagają zagospodarowania. Brak toalet w istotny sposób wpływa na estetykę otoczenia oraz czystość wód i stref przybrzeżnych jezior. Gmina planuje urządzenie następujących ogólnodostępnych kąpielisk oraz pól namiotowych:

- kąpielisko we wsi Goryń nad jeziorem Goryńskim w okolicy (przy wykupionej drodze dojazdowej; urządzenie tej drogi o nawierzchni zwirowej).
- kąpielisko nad jeziorem Dłużek przy ścieżce rowerowej w kierunku Piotrowic.(przy kąpielisku należy urządzić drogę dojazdową zwirową)
- dwa kąpieliska przy jeziorze Trupel,
- pole namiotowe w pobliżu istniejących domków letniskowych.

jest również stworzenie systemu gospodarki ściekowej opartej na kanalizacji oraz podłączeniu do oczyszczalni.

## **b) infrastruktura techniczna**

### **Gospodarka energetyczna**

Na terenie gminy Kisielice znajduje się 110 kilometrów linii napowietrznej 15 kV, 1,2 km linii kablowych 15 kV, 129 km linii napowietrznej 0,4 kV, 3,2 km linii kablowych 0,4 kV. Ponadto na terenie gminy Kisielice znajdują się 72 stacje transformatorowe o łącznej mocy zainstalowanych transformatorów 5537 kVA.

W latach 2004-2006 przewidywana jest budowa zasilania energetycznego na działkach położonych przy południowo-wschodniej stronie ulicy Jagiellońskiej (działka nr 351). Na lata 2007-2013 projektowana jest budowa linii energetycznych zasilających działki letniskowe przy jeziorach: Trupel, Dłużek i Goryńskie.

Gmina posiada dokumentację techniczną na modernizację oświetlenia ulicznego z zastosowaniem lamp energooszczędnych. Projekt ten, przewidziany do realizacji w latach 2004-2005, finansowany będzie z uzyskanych oszczędności po wymianie lamp pobierających dużo energii na lampy energooszczędne.

Gmina posiada przygotowane tereny pod budowę elektrowni wiatrowych w miejscowościach Łęgowo i Łodygowo, uwzględnione w planie zagospodarowania przestrzennego gminy Kisielice. Aktualne badania siły wiatru wskazują, iż wybudowanie w tym rejonie elektrowni będzie opłacalne. Projekt budowy elektrowni wiatrowych gmina zrealizować chce w latach 2005–2010. Zainteresowanie inwestorów budową tego typu obiektów jest znaczne. W Łęgowie jeden z inwestorów wydzierżawił od gminy grunt pod budowę takiej elektrowni.

### **Gospodarka wodna**

W gminie działają 3 stacje uzdatniania wody, będące pod zarządem Zakładu Gospodarki Komunalnej w Kisielicach:

- w Jędrychowie ( 2 ujęcia wody)
- w Klimach ( 2 ujęcia wody )
- w Kisielicach ( 3 ujęcia wody ).

Ludność gminy Kisielice w 98 - 99 % zaopatrywana jest w uzdatnioną wodę pitną. Dwie wsie- Biskupiczki i Krzywka zaopatrywane są w wodę pitną ze stacji uzdatniania wody z sąsiedniej gminy Łasin. Długość sieci wodociągowej wynosi w gminie 179,1 km, w

Odpady komunalne na terenie gminy zbierane są przez Zakład Gospodarki Komunalnej w Kisielicach, który jest gminnym zakładem budżetowym. W mieście Kisielice system zorganizowanej zbiórki odpadów obejmuje 90% mieszkańców, w miejscowościach wiejskich odpady komunalne zagospodarowywane są w większości przypadków we własnym zakresie. Rozszerzenie zorganizowanego systemu zbiórki na pozostałych mieszkańców wsi jest poważnym problemem z powodu ponoszonych kosztów tej zbiórki.

Jedynym gminnym składowiskiem odpadów komunalnych w miejscowości Pławty Wielkie jest w 100% wypełnione. W związku z brakiem jakichkolwiek rozstrzygnięć dotyczących budowy nowego zakładu utylizacji odpadów komunalnych w rejonie powiatu ławskiego, gmina Kisielice uzyskała zgodę na dalszą eksploatację istniejącego składowiska do roku 2006. Składowisko w Pławtach Wielkich zajmuje powierzchnię 0,80 ha i pojemność 50 000 m<sup>3</sup>. Łączna ilość zdeponowanych odpadów wynosi 10 500 Mg, przy czym rocznie składa się tu ok. 600-700 Mg. Poza tym w gminie funkcjonują nielegalne wysypiska odpadów:

- w Jędrychowie o powierzchni ok. 0,03 ha i kubaturze 20 m<sup>3</sup>
- w Goryniu o powierzchni 0,02 ha i kubaturze 15 m<sup>3</sup>
- w Pławtach Wielkich o powierzchni 0,04 ha i kubaturze 25 m<sup>3</sup>
- w Truplu o powierzchni 0,02 ha i kubaturze 15 m<sup>3</sup>.

Na terenie gminy funkcjonuje system selektywnej zbiórki odpadów (plastik, szkło, makulatura, częściowo akumulatory), którym objętych jest około 80% mieszkańców miasta i ok. 10-12% mieszkańców wsi. Zorganizowane są stałe punkty zbiórki wyselekcjonowanych odpadów. Odbiorem wyselekcjonowanych odpadów zajmuje się na terenie gminy firma: „MAJA” Punkt Zbioru i Selekcji Surowców Wtórnych.

W celu rozwiązania problemu składowania i utylizacji odpadów gmina przystąpiła do Międzygminnego Związku Gmin Jeziorak w Ławie, którego jednym z celów jest budowa nowego Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych, obsługującego gminy członkowskie Związku (miasto i gmina Ława, Kisielice, Zalewo i Susz). Związek podjął już decyzję o budowie takiego Zakładu w gminie Susz w miejscowości Różanka. Wszystkie prace przygotowawcze prowadzi Związek. Rozpoczęcie budowy Zakładu planowane jest w 2005 roku. Koszty budowy rzędu ok. 30 mln złotych obciążać będą wszystkie gminy należące do Związku. Rozważany jest także wariant, w którym Związkowi udaje pozyskać się inwestora strategicznego, partycypującego w dużej mierze w kosztach budowy.

W celu ograniczenia emisji szkodliwych spalin w piecach węglowych domków jednorodzinnych w mieście Kisielice planowane jest opracowanie i realizacja projektu podłączenia tych domków do nowego systemu ciepłowniczego .

Największym problemem dotyczącym ochrony powietrza jest wybudowana przed 1939 rokiem kotłownia węglowa przy ul. Daszyńskiego przy Zakładzie Przemysłu Mleczarskiego w Kisielicach, należąca do Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Suszu.

### Sieć drogowa

Drogi nie będące w zarządzie Gminy Kisielice

#### Drogi zamiejskie

Przez teren gminy przebiegają następujące drogi nie będące w zarządzie Gminy Kisielice:

<b>Droga</b>	<b>Na odcinku</b>
droga krajowa nr 16	15,565 km
droga wojewódzka nr 522	6,095 km
droga powiatowa nr 09573 Susz – Kisielice	5,614 km
droga powiatowa nr 09581 Klimy – Kisielice	6,006 km
droga powiatowa nr 09582 Kisielice - Piotrowice	7,410 km
droga powiatowa nr 09583 Ogrodzieniec-Trupel	8,170 km
droga powiatowa nr 09584 Jędrychowo-Trupel	5,883 km
droga powiatowa nr 09585 Kisielice – Krzywka	9,354 km
droga powiatowa nr 09586 Sobiewola – Goryń	4,877 km
droga powiatowa nr 09587 Trumieje-Biskupiczki	4,986 km
droga powiatowa nr 09588 Butowo – Łodygowo	3,108 km
droga powiatowa nr 09578 Bałoszyce – Limża	8,224 km
droga powiatowa nr 09579 Trumieje – Pławty Wlk	0,897 km

Źródło: Urząd Miejski w Kisielicach

Łączna długość dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy Kisielice wynosi 64,529 km.

Zarządcami dróg nie będących w zarządzie gminy są:

- Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad – oddział Olsztyn
- Zarząd Dróg Wojewódzkich w Nidzicy – Oddział Olsztyn
- Powiatowy Zarząd Dróg w Iławie.

- przepusty pod drogami (szczególnie powiatowymi) wymagają jak najszybszego remontu (wymiana rur betonowych na 1-członowe oraz budowa przyczółków na wlotach i wylotach),
- istotnym czynnikiem zwiększającym niebezpieczeństwo na drogach jest zadrzewienie przydrożne. Większość drzew rośnie w skrajni dróg co stanowi zagrożenie szczególnie w momencie wymijania się pojazdów; korzenie powodują podnoszenie i niszczenie nawierzchni dróg,
- zawyżone pobocza zawężają i tak wąską nawierzchnię dróg oraz utrudniają spływ wód opadowych z nawierzchni, przez co tworzą się zastoiska wody niebezpieczne dla użytkowników dróg.; ponadto nieszczelne nawierzchnie wchłaniają wodę, która w okresie zimowym powoduje trwałe i nieuniknione ubytki nawierzchni dróg.

Zamierzenia zarządców dróg w zakresie modernizacji i remontów dróg zamiejskich w najbliższym czasie są następujące:

1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad planuje w latach 2004/2005 przebudowę drogi nr 16 w miejscowości Ogrodzieniec oraz przebudowę tejże drogi w Kisielicach (modernizacja skrzyżowania w ciągu ulic Sienkiewicza – Mieczysława – Mickiewicza – Dolnej – Mickiewicza II i Łasińskiej. Zakresy wymienionych modernizacji są do wglądu w GDDKiA Oddział Olsztyn.

2. Zarząd Dróg Wojewódzkich (droga wojewódzka nr 522)- z informacji uzyskanych u w/w/ wynika, iż wspomniana droga nie jest planowana do modernizacji w latach 2004 – 2006. Zaplanowane są jedynie roboty utrzymaniowe, polegające na remontach częściowych nawierzchni oraz regulacji poboczy. Zaplanowano również odnowę nawierzchni na odcinku 2 km.

3. Powiatowy Zarząd Dróg (drogi powiatowe) - zgodnie ze Strategią Rozwoju Powiatu Iławskiego w okresie do roku 2011 zaplanowana jest modernizacja drogi Susz – Kisielice oraz Kisielice - Piotrowice. Ponadto planuje się wykonanie modernizacji dróg powiatowych w mieście Kisielice leżących w ciągach dróg powiatowych o charakterze przelotowym. Osobnym elementem będą prace utrzymaniowe mające na celu bieżące remonty dróg polegające na zabiegach typu: remonty częściowe, odnowy określonych odcinków dróg itp.

Z innych zamierzeń w zakresie poprawy stanu drogownictwa, Strategia Powiatu przewiduje doprowadzenie do przejrzystego oznakowania dróg i odnowienie znaków drogowych (pionowych), wycinkę niebezpiecznych drzew i krzewów, regulację rowów i poboczy, a w miastach uspakajanie i upłynnianie ruchu poprzez wprowadzanie np. małych rond czy ruchu skanalizowanego na skrzyżowaniach.

Inną sprawą jest funkcjonowanie infrastruktury drogowej. W ciągach ulic przebiegają sieci wodociągowe, kanalizacyjne oraz kanalizacja deszczowa. Wszelkie awarie (szczególnie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej) wymagają otwierania nawierzchni. Niewłaściwe zagęszczenie oraz rozszczelnienie nawierzchni powoduje w efekcie powstawanie licznych ubytków w okresie wczesnowiosennym oraz osiadanie nawierzchni. Studnie kanalizacyjne posadowione są na ceglach, co przy dużych naciskach powoduje ich zapadanie. Ponadto są nieszczelne, co skutkuje wymywaniem podbudowy ulicy i zapadaniem się nawierzchni.

Reasumując, należy stwierdzić, że:

- wszystkie ulice powiatowe wymagają odnowy nawierzchni,
- wszystkie chodniki w ciągach ulic powiatowych wymagają przebudowy (wraz z wymianą obrzeży i krawężników),
- przed rozpoczęciem w/w prac zobowiązać należy właściciela sieci kanalizacyjnej (ZGK) do remontu wszystkich studni kanalizacyjnych oraz ich regulacji.
- w/w remonty powinien zaplanować i wykonać zarządca (dotacje Starostwa Powiatowego wystarczają jedynie na bieżące utrzymanie tych ulic).

### **Drogi będące w zarządzie Gminy Kisielice**

#### ulice miejskie (bez ulic w ciągach drogi krajowej i dróg powiatowych)

Miasto Kisielice posiada sieć ulic o łącznej długości 11,034 km – wskaźnik gęstości ulic miejskich wynosi 3,27 km/km<sup>2</sup>. Łączna długość ulic o nawierzchni utwardzonej (nawierzchnie bitumiczne, betonowe, brukowcowe, tłuczniowe itp.) wynosi 3,369 km (wskaźnik gęstości- 0,99 km/km<sup>2</sup>). Ulice o nawierzchni bitumicznej mają łączną długość 0,599 km (wskaźnik gęstości wynosi 0,18 km/km<sup>2</sup>).

Przedstawione liczby pokazują, iż sieć ulic o nawierzchni utwardzonej oraz bitumicznej jest bardzo uboga. Ponadto, tylko 18 % ulic posiada chodniki ( i to nie na całej długości). Jest to istotny problem miasta i jego mieszkańców.

Ogółem miasto liczy 44 ulice, z czego 33 to ulice lokalne – miejskie (11 ulic pozostaje w zarządzie GDDKiA, PZD oraz PKP). Są to w większości ulice o nawierzchniach gruntowych, bez chodników lub z ich namiastką.

	<i>Nazwa ulicy</i>	<i>Zarządca</i>
1.	Aleja Wojska Polskiego	Powiatowy Zarząd Dróg Iława
2.	Aleksandra Fredry	Gmina Kisielice
3.	Bolesława Prusa	Gmina Kisielice
4.	Ciasna	Gmina Kisielice
5.	Cmentarna	Gmina Kisielice

Przedstawiony stan dróg miejskich wymusił na Urzędzie Miejskim opracowanie projektu programu pn. „Budowa i modernizacja ulic lokalnych w Kisielicach w latach 2004 – 2015”. We wspomnianym Programie ujęto wszystkie potrzeby z zakresu budowy nowych i modernizacji istniejących nawierzchni oraz chodników ulic miejskich. Zaplanowano również odwodnienie nawierzchni ulic.

#### drogi gminne zamiejskie

Lokalną sieć drogową w gminie Kisielice stanowi 540 dróg o łącznej długości 315,3 km. Są to drogi gminne o łącznej długości 63,968 km, i drogi dojazdowe do gruntów rolnych, leśnych, gospodarstw rolnych itp. (łączna długość 258,4 km).

Drogi gminne mają szczególne znaczenie w układzie komunikacyjnym gminy. Łączą poszczególne wioski, sołectwa jak również gminy ościenne. Znaczenie tych dróg jest o tyle istotne, iż stanowią one gminną arterie komunikacyjną, która dochodzi do dróg o wyższej kategorii ruchu. 11,507 km dróg gminnych posiada nawierzchnię bitumiczną (17,9 %), 3,538 km nawierzchnię brukowcową lub tłuczniową (5,5 %). Pozostałe drogi gminne (48,893 km) posiadają nawierzchnię gruntową (76,6 %). Łącznie z drogami dojazdowymi do gruntów rolnych, leśnych i gospodarstw rolnych, drogi o nawierzchni gruntowej mają długość 300,06 km (95,2%). Należy przyjąć, że około 65-70% wszystkich dróg to drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych. Pozostałe 30-35% dróg (około 100 km) to drogi gminne, dojazdowe do gospodarstw rolnych, a więc drogi o szczególnym znaczeniu komunikacyjnym, które powinny być przejezdne w ciągu całego roku, gdyż w istotnym stopniu wpływają na warunki bytowe mieszkańców wsi. O ile w okresach suchych większość z nich jest przejezdna, o tyle po wystąpieniu opadów deszczu lub w okresie wiosennych roztopów jazda po nich jest bardzo utrudniona, a na niektórych odcinkach praktycznie niemożliwa. Należy przyjąć, że około 22 km dróg gminnych powinno być urządzonych (zmodernizowanych) z zachowaniem pełnych reżimów technologicznych (powinny być to drogi o nawierzchni bitumicznej z pełnym odwodnieniem, zdolne przenosić stosowane obecnie obciążenia). Są to drogi o szczególnym znaczeniu komunikacyjnym, tak w układzie komunikacyjnym gminy jak i w układach komunikacyjnych pomiędzy gminami. Drogi te przedstawiono w tabeli poniżej.

1.	Butowo – Pawłowo	1,360 km	międzygminna
2.	Goryń – Piotrowice	2,828 km	międzygminna
3.	Goryń – Wałdowo	3,503 km	ruch turystyczny
4.	Jędrychowo – Jakubowo Kisiel.	3,220 km	międzygminna

3.	Grunty Skarbu Państwa przekazane użytkowanie wieczyste	52
4.	Pozostałe grunty Skarbu Państwa	44
5.	Grunty Gminy w zasobie	424
6.	Grunty Gminy przekazane w użytkowanie wieczyste	11
7.	Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospod. rol.	8 411
8.	Pozostałe grunty osób fizycznych	1 938
9.	Grunty spółdzielni	3
10.	Grunty Kościołów	45
11.	Grunty Powiatów	521
12.	Pozostałe grunty	158
	RAZEM	17 280

Zródło: Urząd Miejski w Kisielicach

Na terenie gminy dominują grunty osób fizycznych. Odzwierciedla to zachodzące w ciągu ostatnich dwudziestu lat zmiany w strukturze władania oraz strukturze agrarnej na skutek transformacji ustrojowej.

#### **d) identyfikacja problemów**

##### Problemy przyrodnicze i ekologiczne

- Konieczność zachowania wysokich walorów środowiska przyrodniczego oraz przestrzegania przepisów obowiązujących na terenach prawnie chronionych, przy jednoczesnej potrzebie rozwoju działalności gospodarczych.
- Zły stan powietrza z powodu dużej ilości systemów grzewczych opalanych węglem
- Brak właściwego Zakładu Utylizacji Odpadów w powiecie ławskim
- Nieuregulowana gospodarka ściekowa na terenach wiejskich po ich zwodociągowaniu

##### Problemy środowiska kulturowego

- Brak zainteresowania inwestorów w celu atrakcyjnego zabudowania części obiektów zabytkowych położonych na terenie gminy.
- Zagrożenie niekorzystnymi przekształceniami funkcjonujących obecnie obiektów zabytkowych i ich otoczenia w przypadku konieczności modernizacji czy podniesienia standardu funkcjonalnego i technicznego.

5.	Zakład Gospodarki Komunalnej w Kisielicach	24 osoby
6.	Zakład Mleczarski w Kisielicach	14 osób (+sezonowo 3-4osoby)
7.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe „Koncpasz” w Ogrodzieńcu	10 osób
8.	PPH „Martex” w Kisielicach	8 osób
9.	Piekarnia Zdzisław Ciechowski w Kisielicach	12 osób
10.	Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Kisielicach	25 osób, dodatkowe zatrudnienie w zależności od potrzeb
11.	Ubojnia „Kąsek” Państwa B i Z Kwiatkowskich w Kisielicach	20 osób, przewiduje się zatrudnienie dwóch osób
12.	Zakład Mechaniki i Diagnostyki Pojazdowej w Kisielicach	4 osoby +1 na ½ etatu
13.	Zespół Szkół w Kisielicach	75 osób
14.	Szkoła Podstawowa w Łęgowie	14 osób
15.	Szkoła Podstawowa w Goryniu	14 osób
16.	Zespół Szkół Rolniczych w Kisielicach	52 osoby
17.	Bank Spółdzielczy w Kisielicach	10osób
18.	Gospodarstwo Pomocnicze Zespołu Szkół Rolniczych w Kisielicach	20 osób
19.	Urząd Pocztowy w Kisielicach	8 osób
20.	Urząd Miejski w Kisielicach	25 osób na 1/2 etatu
21.	Gminny Ośrodek Opieki Społecznej w Kisielicach	8 osób
22.	Urząd Pracy - Oddział w Kisielicach	3 osoby
23.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kisielicach	8 osób
24.	Zakład Usługowo Przemysłowy Rutecki Jan i Elżbieta	5 osób
25.	Stacja Paliw Rutkowski Kazimierz w Kisielicach	5 osób

Zródło: Urząd Miejski w Kisielicach

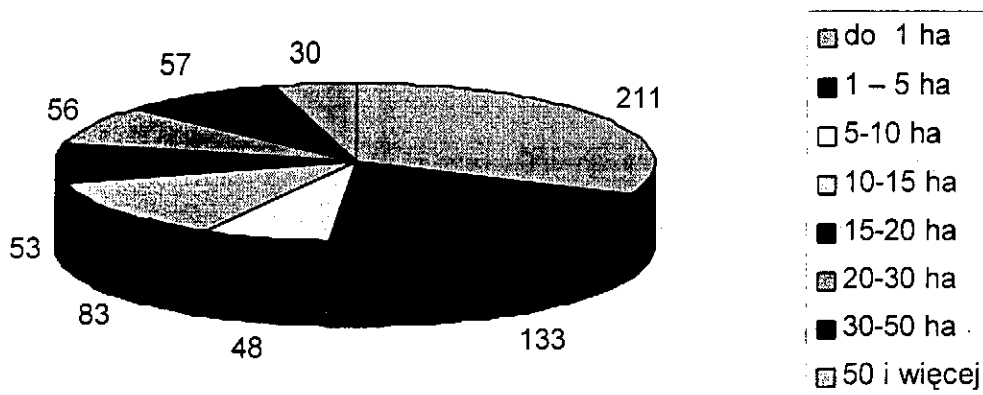
Ilość osób pracujących w poszczególnych sekcjach gospodarki narodowej w gminie Kisielice przedstawia się następująco:

Powierzchnia gruntów użytkowanych rolniczo przez rolników zamieszkałych na terenie gminy przedstawia poniższa tabela.

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	%
<b>Powierzchnia gruntów ogółem</b>	10681	<b>100</b>
Użytki rolne, w tym:	9988	93,5
<i>grunty orne</i>	8756	81,98
<i>łąki</i>	589	5,51
<i>pastwiska</i>	627	5,87
<i>sady</i>	16	0,15
Lasy i grunty leśne	142	1,33
Pozostałe grunty	552	5,17

Źródło: Urząd Miejski w Kisielicach

Liczba gospodarstw rolnych w zależności od ich wielkości przedstawia wykres:



Źródło: Urząd Miejski w Kisielicach

Średnia powierzchnia gospodarstwa wynosiła w roku 2001 2,94 ha (wg danych ze spisu powszechnego z 2002 roku).

Struktura użytkowania gruntów rolnych przez rolników gmin sąsiednich przedstawia się następująco:

- brak większych zakładów pracy,
- niewystarczający udział małej przedsiębiorczości w gospodarce gminy,
- brak zainteresowania inwestorów zewnętrznych.

## 6. Sfera społeczna

### a) sytuacja demograficzna i społeczna terenu

Liczba mieszkańców gminy Kisielice w latach 2001-2003 kształtowała się następująco:

L.p.	Wyszczególnienie	2001 rok	2002 rok	2003 rok
	<b>Ogółem gmina i miasto</b>	<b>6492</b>	<b>6484</b>	<b>6470</b>
1	Miasto Kisielice	2289	2261	2250
2	Biskupiczki	141	136	137
3	Butowo	244	237	242
4	Galinowo	1	1	1
5	Goryń	667	663	659
6	Jędrychowo	414	420	418
7	Kantowo	140	140	149
8	Klimy	300	306	303
9	Krzywka	124	127	127
10	Limża	134	137	138
11	Łęgowo	627	621	616
12	Łodygowo	324	331	333
13	Nowy Folwark	79	81	81
14	Ogrodzieniec	330	339	342
15	Pławty Wielkie	75	78	80
16	Sobiewoła	172	177	176
17	Stary Folwark	86	86	85
18	Trupel	236	236	239
19	Wałdowo	43	40	30
20	Wola	66	67	64

Zródło: Ewidencja ludności Urzędu Miejskiego w Kisielicach (dane na dzień 31.12. danego roku).

Czynnikiem decydującym o rozwoju demograficznym miasta i gminy był przyrost naturalny (liczba urodzeń wyższa od liczby zgonów) zaś ograniczającym ujemne saldo migracji (tzn. odpływ migracyjny był wyższy od napływu).

L/p	Wyszczególnienie	2001 rok	2002 rok	2003 rok
1	Zawarte małżeństwa	31	32	36
2	Urodzenia żywe	61	73	65
3	Zgony	51	35	48
<b>Przyrost naturalny</b>				
1	napływ ludności	68	51	58
2	odpływ ludności	77	76	82

Bezrobocie na terenie gminy w przeciągu lat 1998–2002 kształtowało się na poziomie jak w tabeli poniżej.

Stan na koniec roku	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych			Udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w %
	Ogółem	W tym kobiet	W tym z prawem do zasiłku	
1998	653	371	175	17,62
1999	783	456	209	19,36
2000	849	496	182	22,59
2001	942	508	165	24,39
2002	994	535	205	26,76

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

Brak miejsc pracy to aktualnie największy problemem gminy Kisielice. Wg spisu powszechnego z 2002 roku. z 2634 osób aktywnych zawodowo pracowało jedynie 1738 osób (66 %). Pozostałe 896 osób (34 %) pozostawało bez pracy. Bezrobocie było skutkiem zmniejszenia liczby miejsc pracy i trwale utrzymującego się ich deficytu. Likwidacji miejsc pracy w rolnictwie uspołecznionym nie towarzyszył wzrost zatrudnienia w działalnościach pozarolniczych. Zjawiskom tym jednocześnie towarzyszył przyrost zasobów pracy spowodowany wchodzeniem w wiek produkcyjny wyżowych roczników urodzonych w latach 70-tych i na początku lat 80-tych.

Gmina Kisielice została zaliczona do gmin zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym, ujętych w wykazie stanowiącym załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27.12.2001 r. zmieniającego rozporządzenia w sprawie określenia powiatów (gmin) zagrożonych szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym (Dz. U. Nr 151 z 2001 r. poz. 1702).

#### **b) warunki i jakość życia mieszkańców**

Na terenie gminy Kisielice znajdują się następujące urządzenia obsługi ludności:

##### **1. Szkoły**

- Zespół Szkół w Kisielicach w tym:

- Gimnazjum- 329 uczniów
- szkoła Podstawowa– 502 uczniów

- Szkoła Podstawowa w Łęgowie- 115 uczniów

- Szkoła Podstawowa w Goryniu– 102 uczniów

4.	Łęgowo	427	86	95	7 210
5.	Stary Folwark	86	4	20	950
6.	Ogrodzieniec	340	35	80	4 100
7.	Wola	67	13	16	1 170
8.	Goryń	672	146	171	11 970
9.	Kantowo	141	10	34	2 480
10.	Pławty Wielkie	72	13	16	900
11.	Limża	130	22	33	1 850
12.	Galinowo	4	1	2	90
13.	Łodygowo	333	19	74	4 470
14.	Butowo	251	52	60	3 950
15.	Biskupiczki	140	26	31	2 430
16.	Sobiewola	173	25	40	2 530
17.	Klimy	296	67	76	6 030
18.	Nowy Folwark	73	19	20	920
19.	Wałdowo	42	6	11	690
20.	Krzywka	129	34	35	3 100
21.	Łęgowo GHZ	204	18	53	3 050
	<b>RAZEM</b>	<b>6470</b>	<b>959</b>	<b>1606</b>	<b>101 010</b>

Źródło: „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta i gminy Kisielice”, Gdańsk-Warszawa 2001.

Podstawowe wskaźniki charakteryzujące sytuację mieszkaniową w roku 1998 i 2002 przedstawia poniższa tabela.

Wskaźnik	Kisielice				Województwo	
	2000		2002		2002	
	miasto	gmina	miasto	gmina	miasto	gmina
liczba osób na 1 mieszkanie	3,57	4,07	3,48	4,14	3,08	3,83
pow. użytkowa na 1 osobę w m <sup>2</sup>	16,8	17,4	19,7	17,9	19,2	19,1
pow. użytkowa 1 mieszkania	59,8	70,7	69,1	73,7	59,1	73,0
liczba izb w mieszkaniu	3,57	3,78	3,68	3,83	3,61	3,85
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	259,2	244,8	283,5	232,7	318	260

Źródło: Urząd Statystyczny w Olsztynie

zabezpieczyć swoich nawet najbardziej podstawowych potrzeb, co powoduje, że rodzina nie pełni swoich najważniejszych funkcji, a przede wszystkim nie umożliwia startu życiowego dzieciom.

W związku z tym stale rośnie liczba osób oczekujących pomocy, zwłaszcza materialnej, podczas gdy środki finansowe, jakimi dysponuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kisielicach są – relatywnie do potrzeb – coraz bardziej niewystarczające.

Zmieniły się również problemy, które w znacznym stopniu dotyczą osoby i rodziny. Do niedawna byli to przede wszystkim ludzie starzy, a także osoby niepełnosprawne, rodziny wielodzietne i rodziny osób uzależnionych od alkoholu. Obecnie wśród podopiecznych przeważającą grupę stanowią osoby w tzw. wieku produkcyjnym, które z powodu bezrobocia lub zbyt niskich dochodów nie dysponują wystarczającymi środkami na utrzymanie oraz szukają wsparcia z uwagi na trudności w rozwiązywaniu innych istotnych problemów.

Najczęstszą przyczyną poszukiwania wsparcia opieki społecznej jest ubóstwo i bezrobocie. W 2002 r. pomocą z powodu ubóstwa objętych było 372 rodziny, a w 2003r – 418 rodzin, z powodu bezrobocia w 2002r. – 308 rodzin, a 2003r. – 361 rodzin.

Kolejnymi przyczynami są choroby (w 2002 r. pomocą z tego tytułu objętych było 166 rodzin, w 2003r. – 227 rodzin), niepełnosprawność (110 rodzin w 2002 r., 184 rodziny w 2003 r.), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (102 rodziny w 2002 r., było, 156 rodzin w 2003 r.).

Wśród form pomocy, z których najczęściej korzystali potrzebujący zdecydowanie na pierwszym miejscu przyznawane były i są zasiłki celowe na drugim miejscu okresowe oraz dożywianie dzieci w szkole.

Jeśli chodzi o liczbę dzieci, którym przyznano świadczenie w formie dożywiania w szkole w 2002r. wynosiła ona 391 dzieci, a 2003r. – 479 dzieci.

#### **d) identyfikacja problemów**

- Przewidywany spadek liczby dzieci i młodzieży w wieku do lat 17, przyrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (60 lat i więcej kobiety, 65 i więcej mężczyźni).
- Przyrost liczby ludzi starych spowoduje konieczność rozwoju różnych form opieki, w tym również usług medycznych.
- Dotychczasowy rozwój działalności pozarolniczych (produkcji, usług rynkowych) nie zaspakajał wzrastającego zapotrzebowania na miejsca pracy. Ożywienie lokalnej przedsiębiorczości poprzez rozwój rozmaitych rodzajów usług rynkowych, małych firm, stanowi potencjalne źródło nowych miejsc pracy.

<ul style="list-style-type: none"> <li>• możliwość szkolenia ludzi,</li> <li>• szukanie inwestorów krajowych i zagranicznych,</li> <li>• turystyczne wykorzystanie terenów położonych w okolicach jezior: Goryńskiego, Trupel, Dłużek i Kisielickiego</li> <li>• alternatywne źródła finansowania, w tym środki pomocowe z UE,</li> <li>• przetwórstwo produktów rolnych,</li> <li>• rolnictwo ekologiczne,</li> <li>• zwiększenie skupu płodów rolnych,</li> <li>• rozwój turystyki,</li> <li>• agroturystyka - rozwój i tworzenie gospodarstw,</li> <li>• modernizacja i poprawa stanu dróg,</li> <li>• rozwój bazy oświatowej,</li> <li>• rozwój bazy kulturalnej i sportowej,</li> <li>• współpraca z miastami i gminami powiatu</li> <li>• aktywna działalność planistyczna władz samorządowych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• mała ilość otrzymywanych środków finansowych,</li> <li>• brak preferencyjnych kredytów dla rolnictwa,</li> <li>• zbyt wysokie podatki i obciążenia,</li> <li>• mała opłacalność produkcji rolnej (roślinnej i zwierzęcej),</li> <li>• polityka Państwa – prawna, podatkowa, rolna,</li> <li>• brak zainteresowania inwestorów zewnętrznych,</li> <li>• brak rynków zbytu,</li> <li>• wzrost bezrobocia,</li> <li>• brak warunków startu dla młodych ludzi</li> </ul>
---	---

Z analizy celów rozwoju gminy, jej mocnych i słabych stron a także szans i zagrożeń wyłania się lista zadań do realizacji w bezpośredniej bądź dalszej przyszłości. Zadania te, pogrupowane tematycznie, a w dalszej części niniejszego dokumentu ułożone według kryterium ważności, rozwiązywane będą poprzez realizację konkretnych projektów inwestycyjnych. Dla części projektów (tj. tych, nad którymi prace są najdalej posunięte) przewidzianych do realizacji w latach 2004-2006, określone zostaną ramy czasowe jego realizacji, a także źródła finansowania, oczekiwane rezultaty oraz instytucje odpowiedzialne za wprowadzenie projektu w życie. Projekty długoterminowe, planowane do realizacji w latach późniejszych, zostaną opisane analogicznie na większym poziomie ogólności (dotyczy to w szczególności montażu finansowego poszczególnych projektów).

- zbrojenie terenów wyznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy pod budownictwo mieszkaniowe i przemysłowe
- przygotowanie terenu starego miasta pod jego odbudowę– podział terenu na działki budowlane i urządzenie infrastruktury technicznej
- modernizacja sieci wodociągowej w Kisielicach.







9. Urządzenie kąpieliska nad jeziorem Goryńskim	40 000	6 000	34 000
10. Urządzenie kąpieliska nad jeziorem Dłużek w Goryniu	40 000	6 000	34 000
11. Budowa Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Różance gmina Susz w ramach Związku Gmin Jeziorak	200 000	30 000	170 000
12. Modernizacja drogi gminnej nr 424 koło Foja do figurki	40 000	6 000	34 000
<b>RAZEM</b>	<b>4 919 927</b>	<b>737 864</b>	<b>4 181 214</b>

\*Istnieje możliwość dofinansowania prac przygotowawczych (np. prace geologiczne, studium wykonalności, dokumentacja przetargowa etc.) ze środków ZPORR, jednak z braku ostatecznych rozstrzygnięć (wydatek ponoszony jest przed złożeniem wniosku; wyjaśnienia wymaga sposób, w jaki wydatki takie będą traktowane) możliwość taka nie została uwzględniona.

Poniżej przedstawiono opis wybranych projektów inwestycyjnych przewidzianych do realizacji w latach 2004-2006 (opis pozostałych, ze względu na mniej zaawansowany stopień przygotowania, był niemożliwy na etapie tworzenia niniejszego dokumentu).

<b>TYTUŁ PROJEKTU</b>	<b>Budowa nawierzchni bitumicznej – ul. Jagiellońska w Kisielicach</b>
<b>PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ</b>	Urząd Gminy w Kisielicach
<b>CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU</b>	474 287 PLN
<b>OPIS PROJEKTU</b>	Projekt został zaplanowany do realizacji w oparciu o dokument pt. "Budowa i modernizacja ulic lokalnych w Kisielicach w latach 2004-2015". Polegać będzie na modernizacji 325 mb nawierzchni gruntowej wyłożonej destruktem asfaltowym, o bardzo złym stanie technicznym. Przewiduje się budowę nawierzchni bitumicznej (325 x 6= 1 950 m <sup>2</sup> ) w krawężniku ulicznym, chodnika dwustronnego (325 x 1,5 x 2= 975 m <sup>2</sup> ) oraz kanalizacji deszczowej na odcinku 250 mb z odprowadzeniem wód opadowych do kolektora burzowego.
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	71 144 PLN                      środki własne 403 143 PLN                    dotacja ze ZPORR
<b>HARMONOGRAM REALIZACJI</b>	Realizacja projektu rozpocznie się w 2005 roku, planowane zakończenie w roku 2006.
<b>OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI</b>	Na poziomie produktu: - długość nowopowstałej nawierzchni bitumicznej- 325 mb - długość nowopowstałego chodnika dwustronnego- 325 mb - długość nowopowstałej kanalizacji deszczowej- 250 mb Na poziomie rezultatu: - zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów (jako wynik poprawionego stanu nawierzchni) - poprawa wykorzystania istniejącej infrastruktury drogowej Na poziomie oddziaływania: - redukcja liczby wypadków - poprawa warunków życia mieszkańców

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	86 356 PLN 489 350 PLN	środki własne dotacja ze ZPORR
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie i zakończy się w roku 2005.	
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- długość nowopowstałej nawierzchni bitumicznej- 748 mb</li> <li>- długość nowopowstałego chodnika- 390 mb</li> </ul> <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- poprawa funkcjonalności systemu komunikacji drogowej</li> <li>- poprawa stanu infrastruktury drogowej</li> </ul> <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- poprawa warunków życia mieszkańców</li> <li>- wzrost atrakcyjności turystycznej gminy</li> <li>- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy</li> </ul>	
SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	<ul style="list-style-type: none"> <li>- monitoring na miejscu</li> <li>- statystyka gminna</li> <li>- badania ankietowe</li> </ul>	

TYTUŁ PROJEKTU	<b>Budowa drogi gminnej- ul. Prusa w Kisielicach</b>	
PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ	Urząd Gminy w Kisielicach	
CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU	440 177 PLN	
OPIS PROJEKTU	<p>Projekt został zaplanowany do realizacji w oparciu o dokument pt. "Budowa i modernizacja ulic lokalnych w Kisielicach w latach 2004-2015". Projekt przewiduje modernizację ulicy gruntowej o długości 342 mb, szerokości 2-3 m, bez odwodnienia. Ponadto istniejąca ulica zostanie przedłużona do ulicy Kolejowej. Łączna długość okrawężnikowanej ulicy, o nawierzchni bitumicznej wyniesie 560 mb (560 x 6= 3 360 m<sup>2</sup>), długość chodnika jednostronnego- 340 mb (340 x 1,5= 510 m<sup>2</sup>), długość kanalizacji deszczowej- 560 mb.</p>	
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	66 027 PLN 374 150 PLN	środki własne dotacja ze ZPORR
HARMONOGRAM REALIZACJI	Realizacja projektu rozpocznie i zakończy się w roku 2005.	
OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI	<p>Na poziomie produktu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- długość nowopowstałej nawierzchni bitumicznej- 560 mb</li> <li>- długość nowopowstałego chodnika jednostronnego- 340 mb</li> <li>- długość nowopowstałej kanalizacji deszczowej- 560 mb</li> </ul> <p>Na poziomie rezultatu:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów (jako wynik poprawionego stanu nawierzchni)</li> <li>- poprawa wykorzystania istniejącej infrastruktury drogowej</li> </ul> <p>Na poziomie oddziaływania:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- redukcja liczby wypadków</li> <li>- poprawa warunków życia mieszkańców</li> <li>- wzrost atrakcyjności turystycznej gminy</li> <li>- wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy</li> </ul>	

	m), częściowo żwirową (1 615 mb, szerokość 4 m). Droga posiada odwodnienie (zjazdy gospodarcze, przepusty pod drogą), wymaga natomiast poszerzenia do 5 m oraz przebudowy jednej strony odwodnienia. Projekt przewiduje wykonanie nawierzchni bitumicznej na całej długości drogi z odwodnieniem (poszerzenie drogi do 5 m), wykonanie zjazdów gospodarczych, oraz modernizację części istniejących przepustów.
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	75 000 PLN                      środki własne 425 000 PLN                    dotacja ze ZPORR
<b>HARMONOGRAM REALIZACJI</b>	Realizacja projektu rozpocznie się w roku 2005 i zakończy się w roku 2006.
<b>OCZEKIWANE REZULTATY - WSKAŹNIKI</b>	Na poziomie produktu: - długość nowopowstałej nawierzchni bitumicznej- 2 828 mb - ilość nowopowstałych zjazdów gospodarczych- 10 szt - ilość zmodernizowanych przepustów pod drogą- 2 szt Na poziomie rezultatu: - zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów (jako wynik poprawionego stanu nawierzchni) - poprawa wykorzystania istniejącej infrastruktury drogowej Na poziomie oddziaływania: - redukcja liczby wypadków - poprawa warunków życia mieszkańców - wzrost atrakcyjności turystycznej gminy - wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy
<b>SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW</b>	- monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe

<b>TYTUŁ PROJEKTU</b>	<b>Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami dla miejscowości Kantowo i Goryń</b>
<b>PROJEKT REALIZOWANY PRZEZ</b>	Urząd Gminy w Kisielicach
<b>CAŁKOWITY KOSZT REALIZACJI PROJEKTU</b>	1 980 000 PLN
<b>OPIS PROJEKTU</b>	Projekt jest częścią większego przedsięwzięcia inwestycyjnego, zakładającego skanalizowanie 10 miejscowości wiejskich, wybranych na podstawie Programu porządkowania gospodarki ściekowej w gminie Kisielice. Projekt przewiduje budowę sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami dla miejscowości Kantowo i Goryń o zwartej zabudowie. Nowopowstała sieć o długości ogółem 11 649 mb obsługiwać będzie 79,3% mieszkańców obszaru realizacji projektu, szkołę oraz 3 inne podmioty gospodarcze.
<b>ŹRÓDŁA FINANSOWANIA</b>	297 000 PLN                      środki własne 1 683 000 PLN                    dotacja ze ZPORR
<b>HARMONOGRAM REALIZACJI</b>	Realizacja projektu rozpocznie się w 2005 roku, planowane zakończenie w roku 2006
<b>OCZEKIWANE</b>	Na poziomie produktu:

SPOSÓB POMIARU WSKAŹNIKÓW	- monitoring na miejscu - statystyka gminna - badania ankietowe
------------------------------	---

### 1. LATA 2007-2013

L.p.	Planowane inwestycje w latach 2007-2013	Szacunkowy koszt w PLN*		
		Razem	środki własne	inne źródła (m. in. ERDF)
1.	Modernizacja drogi gminnej nr 0908005 Goryń- do drogi w kierunku Piotrowic- II etap	1 608 424	241 264	1 367 160
2.	Modernizacja oczyszczalni w Kisielicach	880 000	132 000	748 000
3.	Budowa nowej drogi do drogi nr 16	598 555	89 784	508 771
4.	Urządzenie drogi gminnej dojazdowej do kolonii w Klimach w kierunku Podogrodzkiego nr 255, Gołkowskiego nr 270 i 271, w kierunku plaży nad jeziorem Goryńskim i Umińskiego nr 197 oraz torowiska do Turka w Goryniu nr 422	<i>Do oszacowania</i>		
5.	Rekultywacja wysypiska w Pławtach Wielkich	<i>Do oszacowania</i>		
6.	Budowa nawierzchni bitumicznej- ul. Sportowa w Kisielicach	198 029	29 705	168 324
7.	Budowa nawierzchni bitumicznej – ul. Kopernika w Kisielicach	56 049	8 408	47 641
8.	Budowa nawierzchni bitumicznej – ul. Kościuszki w Kisielicach	56 049	8 408	47 641
9.	Budowa nawierzchni bitumicznej – ul. Polna w Kisielicach	90 874	13 632	77 242
10.	Budowa nawierzchni bitumicznej – ul. Żytnia w Kisielicach	32 051	4 808	27 243
11.	Budowa sieci kanalizacyjnej wraz z przyłączami dla miejscowości Ogrodzieniec, Jędrychowo, Wola, Trupel	3 310 000	496 500	2 813 500
12.	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Łęgowie	<i>Do oszacowania</i>		
13.	Budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Goryniu	<i>Do oszacowania</i>		
14.	Urządzenie dróg gminnych w miejscowościach Goryń do Chmielewskiego nr 490, do Danisa nr 420, Butowo-Pawłowo, Ogrodzieniec od ul. Cmentarnej do Szkamelskiego, Trupel w kierunku Derbina	<i>Do oszacowania</i>		
15.	Przebudowa sieci wodnej w miejscowościach Kisielice, Kantowo i budowa nowych sieci uzupełniających w Goryniu, Łodygowie	680 000	102 000	578 000
16.	Budowa nawierzchni bitumicznej na drodze gminnej z Łęgowa do Starego Folwarku i do Nowego Folwarku	1 962 838	294 426	1 668 412

35.	Urządzenie pola namiotowego przy jeziorze Trupel w pobliżu istniejących domków letniskowych	<i>Do oszacowania</i>
36.	Urządzenie kąpieliska nad jeziorem Rakowym wraz z polem namiotowym	<i>Do oszacowania</i>
37.	Urządzenie kąpieliska w miejscowości Wałdowo nad jeziorem Goryńskim wraz z polem namiotowym	<i>Do oszacowania</i>
38.	Budowa budynku socjalnego przy ul. Szkolnej w Kisielicach	<i>Do oszacowania</i>

\* Podane koszty realizacji poszczególnych projektów mają charakter szacunkowy i mogą znacząco odbiegać od rzeczywistych wartości z powodu wielu czynników, m. in. przyjętych rozwiązań technologicznych, użytych przy realizacji materiałów, zmian zakresu planowanych do realizacji działań, zmian cen itp. Rubryki opisane „do oszacowania” (dotyczące projektów, których koszt realizacji, ze względu na poziom zaawansowania projektu, brak kosztorysów etc., nie był możliwy do określenia), powinny być sukcesywnie uzupełniane w miarę powstawania dokumentacji i/lub wypracowywania konkretnych rozwiązań.

## VI. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć Planu Rozwoju Lokalnego

Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego będzie poddawana sprawdzeniu na poszczególnych etapach, na koniec każdego okresu programowania (2004 – 2006, 2007 – 2013) oraz na koniec okresu objętego niniejszym Planem. Kontroli podlegać będzie stopień realizacji poszczególnych celów, monitorowanie postępu wdrażania zaplanowanych działań, ich zgodności z harmonogramem, sposób finansowania oraz rezultaty.

Wskaźniki realizacji celów Planu Rozwoju Lokalnego na lata 2004 – 2006 przedstawia tabela poniżej.

Wskaźniki	Jednostka miary	Sposób pomiaru
<b>Wskaźniki produktu</b>		
1. Długość nowopowstałej sieci kanalizacyjnej	mb	Monitoring w miejscu realizacji projektów
1. Długość dróg gminnych o utwardzonej powierzchni	km	j.w.
2. Długość sieci wodociągowej – nowej i zmodernizowanej	mb	j.w.
3. Ilość zmodernizowanych oczyszczalni ścieków	szt.	j.w.
<b>Wskaźniki rezultatu</b>		

9. Polepszenie warunków życia osób najuboższych w gminie	%	Badanie ankietowe
--	---	-------------------

## VII. Plan finansowy na lata 2004 – 2006

Aktualna i prognozowana sytuacja finansowa gminy Kisielice (w tys. PLN) w latach zeszłych oraz w okresie programowania 2004-2006 została przedstawiona w poniższej tabeli.

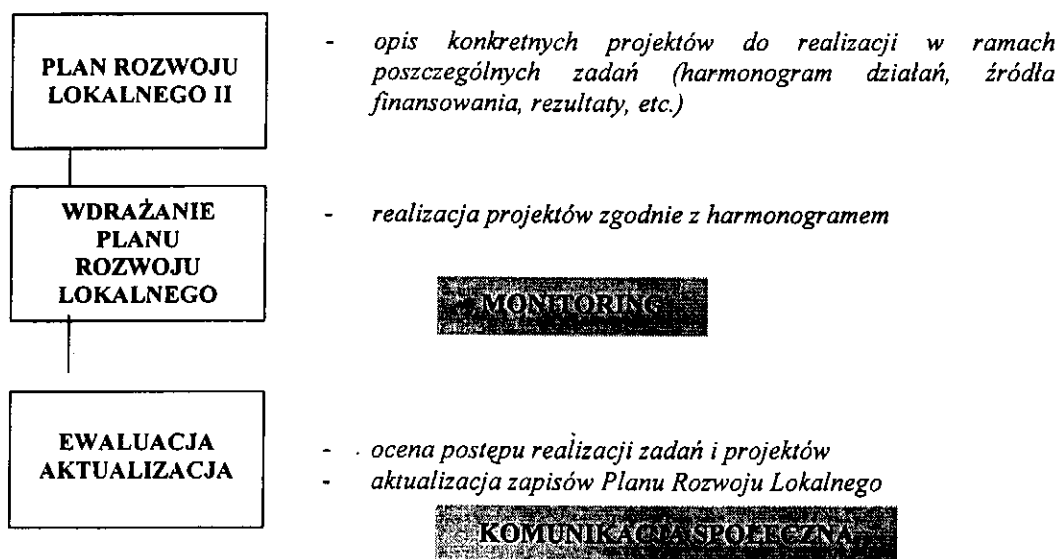
Lp.	Wyszczególnienie	2002 r	2003 r	2004 r	2005 r	2006 r
<b>I.</b>	<b>Dochody ogółem</b>	<b>9 097</b>	<b>9 922</b>	<b>10 766</b>	<b>10 759</b>	<b>11 759</b>
A.	Dochody własne w tym	2 193	2 531	2 639	2 714	2 796
1.	z podatków i opłat lokal	1 578	1 893	1 860	2 062	2 124
2.	Z majątku gminy	274	267	286	228	235
3.	Z udziału w podatkach stanowiących dochód z budżetu państwa	341	371	493	424	437
B.	Subwencje	5 025	5 425	5 586	5 644	5 812
C.	Dotacje celowe na zadania z zakresu administracji państw	942	930	479	930	958
D.	Dotacje celowe i inne źródła na zadania własne gminy	937	1.036	2.062	1 503	2 193
<b>II.</b>	<b>Wydatki ogółem</b>	<b>8 890</b>	<b>10 838</b>	<b>13 914</b>	<b>11 032</b>	<b>12 223</b>
A.	Wydatki bieżące	7 651	8 455	8 673	9 028	9 299
B.	Wydatki inwestycyjne	1 239	2 383	5 241	2 004	2 924
<b>III.</b>	<b>Splaty pożyczek i kredytów</b>	<b>290</b>	<b>288</b>	<b>212</b>	<b>527</b>	<b>576</b>
A.	Splata zaciągniętych pożyczek i kredytów	290	288	212	527	576
1.	w tym: splata rat pożyczek, kredytów	256	264	131	399	462
2.	Odsetki	34	24	181	128	114
<b>IV</b>	<b>Wynik ( I – II )</b>	<b>207</b>	<b>-916</b>	<b>-3.148</b>	<b>- 241</b>	<b>- 464</b>
<b>V</b>	<b>Planowana łączna kwota długu</b>	<b>284</b>	<b>1 347</b>	<b>4 409</b>	<b>3 955</b>	<b>3 548</b>

Aktualną i prognozowaną kwotę długu gminy (w PLN) przedstawia tabela poniżej.

L.p.	Rodzaj zadłużenia	Wykonanie na koniec 31.12.2003 r.	Przewidywany stan na koniec roku		
			2004	2005	2006
2.	Kredyty	282 103	995 737	808 737	621 737
3.	Pożyczki	1 064 438	3 430 840	3 146 740	2 799 300
<b>6.</b>	<b>Łączna kwota długu na koniec roku budżetowego</b>	<b>1 346 541</b>	<b>4 409 000</b>	<b>3 955 000</b>	<b>3 548 000</b>
7.	Dochody ogółem	9 921 544	10 766 000	10 759 000	11 759 000
8.	Procentowy udział długu w dochodach	13,57	40,95	36,76	30,17

	2004	2005	2006	Razem
<b>„Wolne” środki inwestycyjne</b>	1 699 368	1 904 000	2 846 500	<b>6 449 868</b>
<b>Planowany wkład własny na realizację PRL</b>	0	333 145	408 145	<b>741 290</b>
<b>Nadwyżka/deficyt</b>	1 699 268	1 570 855	2 438 355	<b>5 708 478</b>

Z powyższej tabeli wynika, że realizacja Planu Rozwoju Lokalnego nie powinna być zagrożona przez niedobór środków własnych gminy. Trzeba pamiętać, że dotacja ze ZPORR udzielana jest na zasadzie refundacji, co w praktyce oznacza konieczność zabezpieczenia całości środków przed realizacją inwestycji. Gmina nie powinna mieć jednak problemów z finansowaniem inwestycji za pomocą kredytu (jeśli taka konieczność wystąpi), którego spłata nastąpiłaby po zakończeniu projektu z przyznanej dotacji. Mimo stosunkowo dużego prognozowanego poziomu zadłużenia w 2004 roku (40,95% rocznych dochodów) kolejny kredyt w wysokości ok. 300 000 PLN nie stanowiłby zagrożenia dla płynności finansowej gminy. W latach kolejnych realizacja projektów przyszłych finansowana być może być z wypłat dotacji uzyskanych na realizację projektów we wcześniejszym okresie (oczywiście jest to swego rodzaju uproszczenie, niemniej jednak sytuacja taka jest faktycznie możliwa do osiągnięcia). Realizacja Planu w latach 2005 i 2006 nie powinna być zagrożona. Zakładając, że zaplanowane środki w łącznej wysokości 6 449 868 PLN (obliczone jako różnica między zaplanowanymi w budżecie gminy wydatkami inwestycyjnymi i wydatkami związanymi z realizacją wieloletnich programów inwestycyjnych) zastałyby pomniejszone nawet kilkukrotnie, wkład własny na realizację projektów inwestycyjnych byłby możliwy do zabezpieczenia. Sytuacja, w której wszystkie kwalifikujące się do wsparcia w ramach ZPORR projekty wsparcie takie otrzymują jest oczywiście sytuacją idealną. Uzyskanie dotacji zależy będzie od wielu czynników, m. in. od jakości przygotowania poszczególnych projektów, od konkurencji ze strony innych gmin, od ilości alokowanych środków i wielu innych, w większym lub mniejszym stopniu przewidywalnych czynników. W przypadku zakwalifikowania projektu do współfinansowania ze ZPORR niemożliwe może się także uzyskanie maksymalnej kwoty dotacji. Pamiętać jednak trzeba, że w przypadku braku środków na sfinansowanie projektu zgodnie z planowanym harmonogramem jego realizacja może zostać przesunięta na rok kolejny. I odwrotnie, wolne środki finansowe w danym roku mogą posłużyć na sfinansowanie przyszłorocznych inwestycji. Reasumując, biorąc pod uwagę:



Źródło: Opracowanie własne.

Poszczególne projekty wdrażane są w oparciu o harmonogram realizacji projektów zawarty we wcześniejszej części niniejszego dokumentu. Realizacja Planu Rozwoju Lokalnego obejmuje następujące podokresy:

1. 2004 – grudzień 2006
2. Styczeń 2007 – grudzień 2013.

### Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Planu Rozwoju Lokalnego będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji Planu z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych,
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Planu,
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Planu,
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania Planu,
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach,
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Planu.

projektów i całego Planu Rozwoju Lokalnego w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Planu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Planu, Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec każdego podokresu planowania (tzn. w styczniu 2007 i w styczniu 2014 r.) Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy (wg formatu zamieszczonego w Załączniku 1), obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń Planu Rozwoju Lokalnego. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami Planu a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Sekretariacie Burmistrza.

## **IX. Sposoby oceny i komunikacji społecznej**

Podstawowym warunkiem wiarygodności i skuteczności ewaluacji jest jej niezależność. Z warunku tego wynika konieczność utworzenia niezależnej organizacyjnie od zespołów zaangażowanych w proces tworzenia i wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego komórki ewaluacyjnej w strukturze Urzędu Miejskiego w Kisielicach, w skład której wchodziłby jeden lub więcej pracowników zajmujących się ewaluacją ex-post. Celem tej ewaluacji jest określenie faktycznych efektów zrealizowanych projektów w ramach Planu.

Pracownik komórki ewaluacyjnej do 31 stycznia każdego roku przygotowuje raport ewaluacyjny (wg formatu zamieszczonego w Załączniku 2), dotyczący roku poprzedniego. W raporcie tym znajdują się w szczególności informacje o:

- skuteczności - kryterium to pozwala określić czy cele danego projektu (jak i całego Planu) określone na etapie programowania zostały osiągnięte,
- efektywności - kryterium to porównuje zasoby finansowe zaangażowane przy realizacji projektu i Planu z rzeczywistymi osiągnięciami projektu i Planu na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania,
- użyteczności - kryterium to pozwala ocenić faktyczne efekty projektu i Planu na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Planie Rozwoju Lokalnego potrzeb i problemów.

W raporcie ewaluacyjnym zawarte będą także rekomendacje i proponowane zmiany w Planie Rozwoju Lokalnego. Raport ewaluacyjny będzie konsultowany i omawiany z zespołami

- informacja o postępach wdrażania Planu Rozwoju Lokalnego - każdy mieszkaniec gminy będzie miał możliwość uzyskania informacji o aktualnym stanie prac wdrożeniowych Planu Rozwoju Lokalnego w siedzibie sekretariatu Urzędu Miejskiego, wraz z wglądem w dokumentację (raporty monitoringowe, raporty ewaluacyjne),
- możliwość udziału mieszkańców w posiedzeniach Komitetu Monitorującego (po wcześniejszym zgłoszeniu swojej obecności),
- podjęcie współpracy z mediami lokalnym - podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych przynajmniej raz w roku,
- informacje z prac Komitetu Monitorującego zamieszczane na stronie WWW.

Instytucja Zarządzająca zapewnia środki informacyjne i promocyjne w zakresie udzielonej pomocy z funduszy strukturalnych. Wykorzystywane środki informacyjne i promocyjne będą miały na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i faktycznych odbiorców pomocy o możliwościach wsparcia ze strony UE oraz informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy unijnej dla poszczególnych projektów i rezultatach tych działań.

Informowanie i promocja odbywać się będzie poprzez organizowanie szkoleń i konferencji na temat możliwości pozyskania środków unijnych. W prasie lokalnej i regionalnej, w telewizji i radiu regionalnym oraz w Internecie podawane będą systematycznie informacje na temat zaangażowania finansowego UE w realizację projektów oraz stanie zaawansowania realizacji zadań i ich efektów w ramach Planu. Sprawy związane ze środkami informacyjnymi i promocyjnymi stosowanymi przez Państwa Członkowskie odnośnie pomocy z funduszy strukturalnych reguluje Rozporządzenie Komisji Europejskiej nr 1159/2000.

## **X. ZAŁĄCZNIKI**

Załącznik nr 1.

### **Raport monitoringowy z realizacji projektu**

1. Tytuł projektu

## 1. Finansowa realizacja projektu

Etapy realizacji projektu	Źródło 1		Źródło 2		Źródło 3		Razem	
	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki	Planowane wydatki	Faktyczne wydatki
<b>RAZEM</b>								

Załącznik nr 2.

## Raport ewaluacyjny realizacji projektu

1. Tytuł projektu

.....

2. Kolejny numer raportu i okres objęty raportem ewaluacyjnym

.....

.....

9. Uwagi

.....

.....

.....

.....

  
PRZEWODNICZĄCY  
~~RADY MIEJSKIEJ~~  
w Kisielicach

*mgr Janusz S. Więcek*